

ODOVZDÁVÁNIE ZDRAVOTNEJ DOKUMENTÁCIE MEDZI POSKYTOVATEĽMI ZDRAVOTNEJ STAROSTLIVOSTI

JUDr. Valéria Takáčová, PhD.

advokátka, Košice

Cieľom článku je poukázať na úskalia odovzdávania zdravotnej starostlivosti medzi poskytovateľmi všeobecnej zdravotnej starostlivosti navzájom a hľadať riešenie situácie aj v oblasti práva, pokiaľ pri zmene poskytovateľa sa predchádzajúci poskytovateľ rozhodne novému zdravotnú dokumentáciu nevydať.

Kľúčové slová: zdravotná dokumentácia, vznik a zánik právneho vzťahu o poskytovaní zdravotnej starostlivosti, zmena poskytovateľa zdravotnej starostlivosti, konanie o uložení pokuty, výkon rozhodnutia správneho orgánu.

Zdravot. právo v praxi; 2006; 3 a 4: 69–70

V reakcii na dotaz dr. G. A., ktorá nastolila otázku problematiky odovzdávania zdravotnej dokumentácie medzi poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti navzájom, uvádzam:

Obsah pojmu „zdravotná dokumentácia“ upravuje priamo zákon č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti (ďalej ZS) v ustanovení § 2, ods. 6 a definuje **zdravotnú dokumentáciu** takto, citujem:

„Zdravotná dokumentácia je súbor údajov o zdravotnom stave osoby, o zdravotnej starostlivosti a o službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti tejto osobe“ – koniec citátu.

Vedenie zdravotnej dokumentácie je neoddeliteľnou súčasťou poskytovania zdravotnej starostlivosti lege artis (§ 4, ods. 5 zák. č. 576 /2004 Z. z.).

Ustanovenie § 12 ods. 1 zák. č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti zakotvuje, že právny vzťah, ktorého predmetom je poskytovanie zdravotnej starostlivosti (ďalej len ZS), vzniká na základe *dohody* o poskytovaní ZS, ktorú ošetrovaná osoba uzatvorí s poskytovateľom.

Do pozornosti pritom dávam ustanovenie § 12 ods. 6, citovaného zákona, kde zákon výslovne predpisuje a *určuje* formu takejto dohody, ktorá pri poskytovaní všeobecnej ambulantnej ZS musí mať **pisomnú formu**.

Toto ustanovenie zákona okrem predpísanej formy stanovuje, že dohoda upravujúca právny vzťah pri poskytovaní ZS má byť uzatvorená na dobu **najmenej 6 mesiacov** (teda len na dobu dlhšiu ako 6 mesiacov). Prvopis dohody musí byť povinne súčasťou zdravotnej dokumentácie vedenej poskytovateľom! Kópia takejto dohody sa odovzdáva pacientovi alebo jeho zákonnému zástupcovi.

Platný zákon č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti stanovuje aj právne skutočnosti na základe ktorých dohoda zaniká.

Dohoda o poskytovaní všeobecnej ambulantnej ZS **zaniká:**

- smrťou osoby, ktorej sa ZS poskytovala
- smrťou alebo zánikom poskytovateľa ZS, alebo
- uplynutím výpovednej *lehoty* pri odstúpení od dohody jednou zo zmluvných strán (§ 12 ods.8, zák. 576/2004 Z.z.).

Ustanovenie § 18 ods.1 zák. č. 576/2004 Z. z. o ZS stanovuje každému poskytovateľovi ZS povinnosť **údať** je zo zdravotnej dokumentácie **spracúvať, poskytovať a sprístupňovať** v súlade s platným zákonom, pričom na takéto úkony, ak sú vykonávané za podmienok stanovených zákonom nie je potrebný súhlas dotknutej osoby.

No a tu si myslím, že vzniká problém, pretože chýbajú vykonávacie predpisy k zákonu, ktoré by zjednotovali jeho výklad a aplikáciu v praxi.

Treba vedieť, že okrem dĺžky na ktorú sa musí najmenej uzatvoriť zmluvný vzťah pri poskytovaní všeobecnej ZS, zákon nikde nepredpisuje a bližšie **neurčuje** obsah a formu prejavu o odstúpení od dohody, ani minimálnu dĺžku výpovednej lehoty pri odstúpení od dohody.

Podľa môjho názoru, keďže dohoda o poskytovaní všeobecnej ZS sa uzatvára v písomnej forme, aj odstúpenie pacienta od nej by malo byť písomné. Kópiu takéhoto prejavu vôle by mal poskytovateľ zaslať aj poisťovni, čím by sa predišlo resp. zamedzilo duplicitné vykazovanie kapitácie toho istého pacienta u 2 lekárov.

Na tomto názore nič nemení ani tá skutočnosť, že neexistujú resp. nie sú k dispozícii tlačivá k prejavu vôle osoby odstúpiť od zmluvy. Veď vyhotovenie takéhoto prejavu vôle je v záujme každého lekára, a preto by ho mal dať vyhotoviť.

Keďže zákon okrem minimálnej dĺžky zmluvného vzťahu bližšie neurčuje obsah dohody o poskytovaní všeobecnej ZS a absentujú aj vykonávacie predpisy, je treba predpokladať, že aj **dĺžka výpovednej lehoty** na odstúpenie od dohody pacientom bude veľmi **rozdielna!**

No a teraz k problému, ktorý trápi lekárov.

Odobzdenie zdravotnej dokumentácie pri zmene poskytovateľa zdravotnej starostlivosti v dôsledku *odstúpení* a od dohody je riešené v ustanovení **§ 23 ods. 1, zákona č. 576/2004 Z. z.** o zdravotnej starostlivosti tak, že **poskytovateľ je povinný** preukázateľne odovzdať zdravotnú dokumentáciu alebo jej rovnopis **do 7 dní od jej vyžiadania** novému poskytovateľovi, s ktorým osoba uzatvorila dohodu o poskytovaní všeobecnej zdravotnej starostlivosti.

Pokiaľ tak poskytovateľ neurobí, porušuje tým platný zákon a čitateľka má možnosť tento stav riešiť tak, že tento stav signalizuje orgánom miestnej **štátnej správy** na úseku zdravotníctva, ktorým je samosprávny kraj (§ 46 ods. 1, 2 zák. č. 576/2004 Z. z.)

Plnenie úloh miestnej štátnej správy na úseku zdravotníctva v mene samosprávneho kraja zabezpečuje **lekár samosprávneho kraja**. Úlohou miestnej **štátnej správy** na úseku zdravotníctva je aj vykonávať dozor nad poskytovaním zdravotnej starostlivosti vo veciach stanovených v zák. č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti.

Samosprávny kraj ako orgán príslušný na vydanie povolenia (§ 11 ods. 2, zák. č. 578/2004 Z. z.) je ustanovením **§ 81 ods. 1 písm. a)**, citovaného zákona, splnomocnený aj na **výkon dozoru** nad dodržiavaním povinností ustanovených zákonom.

Tento orgán je oprávnený za podmienok stanovených zákonom aj **ukladať pokuty** (§ 82) za porušovanie zákonom citovaných ustanovení zákona. Napr. fyzickým a právnickým osobám, ak poskytujú zdravotnú starostlivosť bez povolenia môže uložiť pokutu až do výšky 1 000 000 Sk.

Pretože **konanie o uložení pokuty** je relatívne špecifickým konaním, neupravujú ho zdravotnícke zákony. Na postup v tomto konaní je potrebné použiť úpravu publikovanú v zákone **č. 71/1967 Zb. o správnom konaní**, pokiaľ vyššie citované zákony nestanovujú niečo iné.

Je potrebné vedieť, že s účinnosťou od **1. januára 2004** sa značne **posilnili právomoci** správneho orgánu, pretože sa už **nelimituje** úhrn všetkých uložených pokút zákonnou hranicou, ani sa **nerozlišuje** medzi fyzickými a právnickými osobami.

Ako donucovací prostriedok pri vymáhaní splnenia si povinností vydať zdravotnú dokumentáciu v zákonom stanovenej lehote 7 dní, by podľa správneho poriadku do úvahy prichádzalo **postupné ukladanie peňažných pokút**.

Vymáhať plnenie uložených povinností uvedeným spôsobom by malo byť **skôr výnimočné** a malo by nasledovať až po vyčerpaní všetkých prostriedkov výchovného a presvedčovacieho charakteru lekárom samosprávneho kraja.

O uložení pokuty je správny orgán povinný **vydať rozhodnutie**, ktoré musí mať náležitosti podľa § 47 správneho poriadku. Treba aj tu použiť ustanovenia ostatných častí správneho poriadku na vydanie **rozhodnutia** o uložení pokuty až po jeho právoplatnosť a vykonateľnosť.

Aj proti rozhodnutiu o uložení pokuty možno podať odvolanie, avšak ani podaním odvolania resp. zaplatením pokuty účastníkovi konania **nezaniká pôvodná povinnosť** uložená rozhodnutím (napr. vydať zdravotnú dokumentáciu). V záujme účinnosti ukladania pokút je však potrebné zabezpečiť, aby sa uložená pokuta vymohla skôr, než bude správnym orgánom uložená ďalšia.

Pokiaľ účastník konania dobrovoľne **nesplní povinnosti** uložené mu právoplatným rozhodnutím, správny poriadok v ustanovení § 71 zákona stanovuje **predpoklady** (podmienky) pre **výkon rozhodnutia**.

Návrh na výkon rozhodnutia podáva ten orgán, ktorý konkrétnu povinnosť uložil.

Bežný postup *pri vymáhaní povinností* fyzickej alebo právnickej osoby teda predpokladá:

1. **právoplatné a vykonateľné rozhodnutie** správneho orgánu,
2. **nesplnenie povinností** v lehote stanovenej rozhodnutím,
3. **návrh** na zahájenie výkonu rozhodnutia
4. **výkon rozhodnutia**, ktorý je upravený v ustanoveniach §§ 71 až 80 citovaného zákona.

Je dôležité vedieť, že tieto podmienky musia byť **splnené súčasne** – inak správny orgán nemôže uskutočniť výkon rozhodnutia. Ich existenciu a trvanie je preto správny orgán povinný skúmať **po celý čas** od začatia výkonu rozhodnutia ako aj počas jeho realizácie.

V prípade, ak by niektorá z podmienok neexistovala, výkon rozhodnutia **nemožno začať** uskutočňovať. To isté platí, že ak by niektorý z predpokladov zanikol, vo výkone rozhodnutia **nie je možné pokračovať** a správny orgán by musel od výkonu rozhodnutia upustiť (§ 75 ods. 2).

V tejto súvislosti je tiež významná **zásada tzv. zákonnej ochrany povinného**, podľa ktorej je správny orgán viazaný aj pri výbere zákonom ustanovených prostriedkov pre výkon rozhodnutia. Z viacerých zákonom prípustných prostriedkov je vždy potrebné použiť **taký** exekučný prostriedok, ktorý povinného **čo najmenej postihuje, ale vedie ešte k cieľu** (§ 77 ods. 1). Povinný teda nemá byť postihnutý viac, než je to nevyhnutne potrebné na vynútenie jemu uloženej povinnosti (ďalšia tzv. **zásada primeranosti použitia prostriedkov**).

V súlade s účelom výkonu rozhodnutia platí aj **zásada**, podľa ktorej treba od výkonu rozhodnutia **upustiť** (§ 75 ods. 2), len čo sa **dosiahol cieľ**, pre ktorý sa nútený výkon rozhodnutia viedol.

V prípade, že z vykonateľného rozhodnutia správneho orgánu vyplýva **povinnosť splniť aj niečo iné, ako zaplatiť peňažnú sumu**, plnenie sa vymáha prostriedkami, ktoré sú uvedené v § 79 ods. 1 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní, t.j. náhradným výkonom, ukladáním peňažných pokút alebo priamym vynútením uloženej povinnosti.

Tento výpočet je **taxatívny** a neumožňuje správne orgánu na vymáhanie nepeňažných nárokov použiť iný, než zákonom ustanovený spôsob. Platí pritom **zásada**, že ukladaniu pokút má vždy **predchádzať náhradný výkon** rozhodnutia, pokiaľ výkon môže uskutočniť aj niekto iný než povinný.

V prípade, ak by sa náhradný výkon inou osobou javil ako neúčelný, splnenie uloženej povinnosti povinným možno vymáhať **nepriamo** ukladáním pokút, alebo **priamym vynútením povinnosti** (§ 79 ods. 4, 5), akým je napr. vypratať byt, nebytový priestor, alebo predvedenie.

V prípade, že náhradný výkon **buď nie je možný** (ide o nezastupiteľnú povinnosť), alebo **nie je účelný**, splnenie uloženej povinnosti povinnou osobou vymáha správny orgán nepriamym donútením tak, že **ukladá povinnému pokuty**. Je pritom potrebné zdôrazniť, že k ukladaniu pokút možno pristúpiť len vtedy, ak je **splnená aspoň jedna** z vyššie vymenovaných podmienok.

Ukladanie pokút musí byť postupné, pričom v záujme účinnosti tohto prostriedku výkonu rozhodnutia, každá nasledujúca pokuta musí byť vyššia. Počet pokút a ich výška závisí od úvahy správneho orgánu tak, aby ukladáním pokút splnilo účel a dosiahol cieľ.

Aj spôsoby, ktoré môže správny orgán použiť **priamom vynútení** plnenia povinností upravuje zákon, ale ich výpočet už nie je uvedený taxatívne, ale len **príkladmo**.

To znamená, že sa nevyklučuje **iný spôsob** priameho vynútenia povinnosti, ak to nie je v rozpore so zákonom o správnom poriadku, alebo iným zákonom. Zvolený spôsob priameho vynútenia povinnosti musí byť **taký**, ktorý účastníka **čo najmenej postihuje, ale vedie ešte k cieľu** (§ 77).

Vynútenie povinnosti „**predvedením osoby**“ sa použije najmä vtedy, ak povinnosť osoby dostaví sa na určené miesto vyplývajúca z **osobitného hmotnoprávného predpisu**.

Použitiu tohto prostriedku na výkon rozhodnutia však vždy musí predchádzať **rozhodnutie** správneho orgánu so všetkými náležitosťami podľa § 47 správneho poriadku.

Podľa ustanovení zákona o správnom poriadku jednotlivé úkony výkonu rozhodnutia sa vykonávajú podľa **pisomného príkazu**, ktorý vydáva orgán, ktorý o výkone rozhodnutia rozhodol. Príkaz sa **doručuje** povinnej osobe ako účastníkovi, osobe, ktorá uskutočňuje náhradný výkon a týmto príkazom sa preukazuje aj pracovník, ktorý výkon rozhodnutia vykonáva.

Náklady spojené s uskutočnením náhradného výkonu znáša **zásadne povinný**.

Na výkon rozhodnutia „**odňatím vecí**“ alebo „**odňatím listiny**“ nemôže správny orgán použiť ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku ani primerane, lebo správny poriadok na znenie zák. č. 99/1963 Zb. o občianskom súdnom poriadku **neodkazuje**.

Pre tento spôsob výkonu rozhodnutia prichádzajú do úvahy len **veci prenosné**. Výkon rozhodnutia uvedeným spôsobom sa uskutoční tak, že zamestnanec poverený výkonom **odoberie** veci a listiny (napr. zdravotnú dokumentáciu pacientov) povinnému, odovzdá ho správne orgánu a ten ho potom vydá oprávnenému.

Jedinou **osobitnou podmienkou** je, samozrejme pri dodržaní ostatných, ktoré vyplývajú zo správneho poriadku, že zamestnanec poverený uskutočnením výkonu rozhodnutia uvedeným spôsobom, musí takýto úkon uskutočniť **v prítomnosti plnoletej osoby**.

S poukázaním na vyššie uvedenú dikciu zákona, doporučujem Vám písomne **vyzvať** doterajších poskytovateľov všeobecnej ZS na odovzdanie zdravotnej dokumentácie.

Poukážte pritom na **platný zákon** a poučte ich o tom, že takáto povinnosť im vyplýva priamo zo zákona, je možné, že o takejto povinnosti poskytovateľa ZS vôbec ani len netušia!

Napište im písomnú výzvu na vydanie zdravotnej dokumentácie, v nej stanovte lehotu a pošlite ju doporučené.

Pokiaľ by ste ani s písomnou a riadne doručenu výzvou na vydanie zdravotnej dokumentácie neuspeli, signalizujte tento stav orgánom správy a domáhajte sa jej vydania aj s pomocou správnych orgánov. V neposlednej miere sa môžete domáhať **náhrady škody** spôsobenej nevydaním zdravotnej dokumentácie aj na súde.

JUDr. Valéria Takáčová, PhD.
Advokátska kancelária
Ružová 27, 040 11 Košice
e-mail: infoconsult@stonline.sk